

לא צריך מקווה בשביל אהבה

דברים אלו תחילתם בהתרסה ובדחייה, וסופם בהבנה ובהערכה עם הצעה לאפשרות אחרת. זה עלה מנבכי העבר הקדום, אותו מנהג עתיק, שהמשפחה והזוג החילוני זנחו למען יחסים גלויים, חופשיים ולא צפויים בהכרח, רציפים ובלתי אמצעיים בזמן; למען יחסי מין ואהבה, שחוקיהם ואופן התקיימותם נתונים לבחירתן של הנפשות הפועלות, לחד-פעמיות של אישיותן ומזגן, על פי צורכיהן ולא על פי תכתיביהם של זקני השבט.

העניין התחיל בביתה, כשבעלה החל להתחרד, לגלות קרבה הולכת וגדלה למנהגי היהדות, וכמו איזה שד שחור, שליח מן העבר, קם ועמד ביניהם, מלעיג על בחירתה החופשית, על שמחת המין וטבעיותו הספונטנית, כמטיל ספק בכל זה - כופר בסמכות הנשית ובאינסטינקטים שבהם חוננה לקבוע מתי ואיך. כשמצב רוח, או למשל נסיבות מסוימות כגון ריח, מראה, אסוציאציה, דיבור או מחשבה - שאלו הם הרי כנפי הארוס - עוררו משיכה וחשק; או כשעוררו אותם צפייה במשהו, קריאה בספר, שיחה - הם נעשו בלתי רלוונטיים. במקומם התייצב זמן מדוד ושקול, מחושב, שהטיל עליה קודם כל הגדרה של מצב פיזיולוגי - טומאה.

בימי הווסת שלך את טמאה. על כן, חובת הטבילה במקווה, חובת הטהרה, מוטלת עלייך. את נדרשת להכשיר את עצמך לעשות מין עם בעלך, בן זוגך. ומקווה יכול להיות גם ים או מעיין - כל מקור מים טבעי לגמרי. מה שקומם ועורר כעס והתנגדות רבה הוא הקביעה המתערבת בזהות הכי אישית ואינטימית, ובצדה גם האיום בעונשים ובנידוי וחובת מירוק וטיהור.

היהדות מגדירה את מקורה המובהק של הטומאה במוות - המוות וגוף המת טמאים וקרבה אליו מטמאת. כמו כן, הדם השפוך שהוא הנפש. אבל מה לה ולהגדרות הללו? דם הווסת מגלם את מות העובר שיכול היה להיות? ומכאן שהיא נושאת בגופה טומאה ומוות? אלה הבלים חסרי בסיס - אני לא טמאה. זה טבעי לגמרי והטבעי אינו טמא. כל יישותה זעקה כנגד זה. ההימנעות ממין בזמן הנידה, זמן הווסת, יכולה להיות מבחינתה מטעמים אסתטיים ובריאותיים בלבד. חוקי הנידה מפורטים ותובעניים כל כך, וכשהיא נאלצה לקיימם לפי דרישות בעלה, החל הקרע ביניהם להתגלע.

אבל פעם אחת, כשהתרצתה וטבלה בים לעת ערב, עלתה בה מחשבה אחרת: היא גילתה לפתע את עורמתם העמוקה של הזקנים, חכמי העם הקדומים; הבינה את כוונתם הנסתרת, את הרעיון המקורי האמיתי שבכל זה. כי הם היו גברים מתחת לגלימות

שלהם וידעו משהו על דרך גבר בעלמה. הם היו גם הסוציולוגים-פסיכולוגים של החברה העברית השבטית, ומעל לכל היה חשוב להם שימור המשפחה, מוסד הנישואים והבית היהודי. זה הצד השמרני שלהם, המקבע את ערך המשפחה התקנית הקלסית. ובשביל קיום הערך הזה ומימושו נחוצה אש הארוס הנצחית שתישמר ולא תיכבה. האשה היא כמו בת מלך במגדל של זמן, ובכל פעם הגבר צריך לטפס על המגדל מחדש ולהבקיע אליו. טומאת האשה, ולא משנה כבר מאיזו סיבה, היא כעין מובלעת - בים ההיתר המשמים של הנישואים נכנס איסור מוחלט, שמטרתו ליצור חשק מתחדש.

המפתח נמסר לה לאשה באשר היא אשה. דורות על דורות, במשך מאות שנים, מיליוני בני ישראל הפנימו אותו. עיקרון הטומאה וההיטהרות במקווה היה החוק שיראים מפניו, ששומרים אותו, כי הוא בעל תוקף מטאפיזי, אלוהי, ואין להתווכח ולחלוק עליו. להגנה שניתנה לה לאשה המסורתית הנשואה, בהיותה מותרת לבעלה, קניינו הפרטי בימים רחוקים, יש פן חיובי. עד היום זה עובר. ובכל זאת, ללא אהבה וכבוד גם איסור זה נשחק.

כאן פשר ההתקוממות שלה כאשה מודרנית: העצמיות האינדיווידואלית נחמסת ממנה, ובמקום שתיצור ותמציא את הריחוק ואת החידוש ביחסים של כבוד ואהבה עם בעלה - היא נאלצת לקבל את זה מבחוץ כאיסור שחל על כל הנשים. הטבילה במקווה היא משהו מוגדר וחד-משמעי, מלאכותי ומשמים כמו כל חוק; העניין הארוטי קשור לרוחני, ואתגר הוא לכל זוג לשמר בתוכו את האהבה והמשיכה, ללא הפחדה וכפייה. אמנם, יש בכך סיכון של חוסר יציבות, אבל שלמות ויציבות אינן חזות הכל - ריחוק וקרבה הם מצבים הנתונים ככל האפשר בידי בני אדם, והמיטה יכולה לחזור להיות מקום שישנים בו יחד ולא רק תשמיש. היום ידוע, כי הראש הוא האיבר הארוטי, ושאר האיברים הם השליחים שלו, ומכאן שאפשר לתכנת את התענוג הארוטי בדרכים שונות. חכמינו אינם ממש נחוצים היום.

אני רוצה לסיים בסיפור ידוע מתוך התלמוד, על אשה אחת שבעלה רחק ממנה ופסק מלבוא אליה ימים רבים, והיא כמהה אליו. עד שיום אחד ראתה אותו נופל אפיים ארצה, מתפלל ביראה ובחרדה שאלוהים יגן עליו מפני יצר הרע שלו, ולא הכינה מדוע, עד שהחליטה להתחפש לחרותא - שמה של אשה זונה נודעת כרבים, מלשון חרות, וכך הופיעה לפניו בגינת הבית מפורכסת ונשית ומפתה. והוא, רבי חייא בר אשי התלהט מאוד וייצרו גבר עליו ושיגל אותה ("תבעה", בלשון המקורות) בגן הארץ. היא ביקשה ממנו שיקטוף לה רימון מהעץ כאות. בערב, כשחזרה למטבח בלבושה הצנוע והמשמים, ראה אותה בעלה וחש רגשי אשמה והתוודה וסיפר לה הכל. היא הודתה ואמרה: אני הייתי זו, והראתה לו את הרימון. אבל הוא, שידע כי היה זה רגע אפשרי לאהבה מחודשת ביניהם, אמר: "אני מכל מקום לאיסור התכוונתי, כי כמו שנאמר: מיום שחרב בית המקדש ניטל טעם ביאה וניתן לעוברי עבירה, ומים גנובים ימתקו ולחם סתרים ינעם".*

האשה המודרנית החופשייה אין לה צורך להתחפש ל"חרותא" שכוזו כי היא כל הזמן "חרותא" גלויה, חסרת בושה ורגשי אשם, והצניעות שרויה ומעורבת בחשק, וזה מוכן

וגלוי ונכון. צביעותם וחולשתם של גברים מסוגו של רבי חייא בר אשי גלויה: יש בהם בושה מכוחו של היצר. ואם נחזור לנושא המאמר, המקווה: יש כאן, כמובן, מצב הפוך - ההיטהרות במקווה מפני הטומאה, והיותה של האשה טמאה ואסורה למגע וביאה בימים המסוימים לא עזרו להם לבני הזוג. האשה איבדה כל עוצמה ועניין. בשביל ארוס ואהבה צריך לעבוד קשה יותר מאשר לטבול במקווה.

(מתוך פרפרי החול, קטעי פרוזה בכתובים)

* הסיפור, שמקורו בכבלי, קידושין פ"א, מופיע בספרה של רות קלדרון, השוק, הבית, הלב: אגדות תלמודיות. כתר 2001.